

УДК 811.124:712:63(062.21)

**КРИТЕРІЇ ЛІНГВІСТИЧНОГО ОПИСУВАННЯ НАЗВ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ
НА ОСНОВІ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ СТАНДАРТІВ УКРАЇНИ ***

В. Д. ШИНКАРУК, доктор філологічних наук, професор,

E-mail: vashyn2010@ukr.net

ORCID: 0000-0001-9081-2667

С. В. ХАРЧЕНКО, кандидат філологічних наук, доцент,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: lucynka@ukr.net

0000-0001-9336-1259

Анотація. Статтю присвячено критеріям лінгвістичного описування назв зелених насаджень на основі чинних національних стандартів. Визначено, що лінгвістичне описування назв зелених насаджень в українській літературній мові базується на двох основних національних стандартах – ДСТУ 3966:2009 «Термінологічна робота. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять» і ДСТУ ISO 860–99 «Термінологічна робота. Гармонізування понять і термінів». ДСТУ 3966:2009 визначає сформований перелік критеріїв унормування терміноназв зелених насаджень. Із-поміж застандартизованих критеріїв виокремлено облігаторні критерії лінгвістичного описування назв зелених насаджень (системність, відповідність лексичного значення терміна позначеному ним поняттю, однозначна відповідність терміна поняттю, мовна правильність, переважність рідної мови, згармонізованість) і факультативні (раціональна стислість, словотворча здатність, наявність визначення поняття).

Ключові слова: назви зелених насаджень, термін, критерій, лінгвістичне описування, національний термінологічний стандарт

Актуальність. Українське термінознавство, розвиваючись у напрямі дослідження окремих галузевих термінологічних систем, які з об'єктивних історичних причин не були термінологічно забезпечені, набуває рис цілісної, сформованої галузі знань, здатної вирішувати наявні проблеми. Як слушно зауважили Галина Наконечна, Геннадій Вознюк, «українська ботанічна термінологія, а надто її народна частина, потребує детального вивчення на всіх термінознавчих рівнях, оскільки є джерелом питомої лексики, структурно-словотвірних моделей термінотворення й фіксатором розвитку народної ментальності» [2, с. 100].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Своєрідну групу лексики української літературної мови, що впродовж останніх десятиліть, що пов'язано з дієвим прагненням України самоствердитися як самостійний суб'єкт аграрного ринку, є об'єктом досліджень багатьох лінгвістів, становлять фітоніми (назви рослин) і зокрема дендроніми (назви деревних рослин). Низку наукових праць присвячено етимологічному аналізу й дослідженню шляхів формування цієї групи лексики у системі народних і нормативних назв рослин (В. Махек, В. Меркулова,

*Статтю підготовлено в межах виконання проекту № 110/551-пр "Розробка новітніх принципів створення реєстру цінних рослин парків і скверів м. Києва на основі термінологічних стандартів"

А. Капська, Л. Почепцова, І. Сабадош та ін.), історії формування ботанічної термінології (номенклатури) (І. Верхратського, О. Роговича, Л. Симоненко, З. Коломієць, С. Адаменко та ін.), словотвірному аналізу ботанічної номенклатури діалектних і нормативних назв рослин (Я. Закревська, М. Феценко, Т. Слободянюк, А. М. Шамота та ін.) Багато дослідників вивчають назви рослин крізь призму їхнього етнокультурного змісту й національного менталітету (Е. Гаврилюк, Г. Козачук, Д. Лісничий, О. Сімович, В. Скуратівський, В. Ужченко, Л. Фроляк та ін.). Проблемі критеріїв лінгвістичного описування ботанічної термінології присвячено одну працю [5]

Мета наукової статті – визначити критерії лінгвістичного описування назв зелених насаджень на основі чинних національних термінологічних стандартів, виокремити облігаторні та факультативні критерії лінгвістичного описування.

Методи. Під час дослідження послуговувалися такими методами, як аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, зіставлення.

Результати. Кожен термін є результатом розумової діяльності людини, діяльності, спрямованої на узагальнення і абстрагування. Кожен термін є знаряддям наукового мислення і пізнання: конденсуючи в собі результат розумової діяльності в галузі абстрагування і узагальнення, він навчає цих процесів наступні покоління. Лінгвістика терміна як один із напрямів сучасного мовознавства відбиває функційний аспект мови як засобу спілкування, пізнання та моделювання фрагментів наукової картини світу, а також охоплює дослідження термінознаків на внутрішньосистемному, міжсистемному, загальномовному рівнях. Вивчення термінів конкретної галузі пов'язані з проблемами її стратифікації, типологізації та класифікації.

Лінгвістичне описування терміноназв зелених насаджень як складника ботанічної термінології можна провадити щонайменше у двох площинах, зважаючи на його пізнавальні та методологічні орієнтації. Інвентаризацію узвичаєних у науці ботанічних терміноназв, одиничних і варіантних фонетично і/або морфологічно, наявних діалектних їх відповідників здійснює мовознавець, чиї наукові зацікавлення перебувають у площині дескриптивної лінгвістики. Дескриптивним є описування, що базується на будь-якому методі (структурно-синхронному, генеративному, порівняльно-історичному, історичному та ін.) і «реалізує об'єктивний (безоцінний) погляд на мовні факти» [11, с. 16].

Інший підхід – нормативний – визначає прескриптивна лінгвістика. Прескриптивний підхід зорієнтований на створення приписів та рекомендацій щодо вживання мови (однаково, стосується це вживання окремих мовних форм, мови на рівні певного ідіому чи то сфер функціонування ідіоетнічної мови в цілому), а також передбачає обов'язкову оцінку лінгвістичного матеріалу, тобто надання одним мовним явищам переваги в якомусь відношенні над іншими [11, с. 16–17]. Саме прескриптивний підхід сприяє формуванню, інвентаризації, унормуванню та, зрештою, кодифікації і стандартизації назв зелених насаджень як складника ботанічної термінології.

Початковим, але надважливим етапом є визначення критеріїв прескриптивного лінгвістичного описування назв зелених насаджень, що базується на певних методологічних засадах. Крім того, створення будь-якої терміносистеми може відбуватися на сучасному етапі на двох опозиційних засадах – інтернаціональній та національно орієнтованій, або пуристичній. Їхнє поєднання формує поміркований підхід в унормувальних та кодифікаційних процесах. Визначення методологічних засад дослідження є важливим для формування його стратегії.

Загалом методологія покликана спростити роботу, зробити її доцільнішою і безпосереднішою. Усе частіше пропонують вважати принципами методології таке: термінологія та методологія її опрацювання повинні розвиватися в контексті національної культури; термінолог повинен мати філософсько-громадський світогляд, термінологічна праця повинна бути належно організована і системною; постійне використовувати порівняльні студії та контактувати із фахівцями відповідного напрямку.

Усі рослини певним чином систематизовано. Основним завданням систематики рослин є ідентифікація та класифікація представників рослинного світу. У класифікації будь-яких зелених насаджень наявні таксономічні категорії, або таксономічні ранги. Як зазначає І. Вакулик: «Поняття «таксономічна категорія» вживається для позначення підпорядкованих груп рослин і тварин, які відрізняються за ступенем спорідненості. Таксономічні категорії означають не реальні організми, а ранги їх класифікації чи ступені ієрархії» [1, с. 190]. Розрізняють такі таксономічні категорії, як домен (*domain*), царство (*regnum*), відділ (*division*), клас (*classis*), порядок, родина (*familia*), рід (*genus*), вид (*species*). Окрім того, для позначення споріднених груп таксонів нижчого рівня всередині рангу вищого рівня використовують додаткові таксономічні ранги, що їх зазвичай (але не обов'язково) утворюють через префіксацію назв основних таксономічних рангів, наприклад: підтип (*subphylum*), надклас (*superclassis*), підклас (*subclassis*), надряд (*superordo*), підряд (*subordo*), надродина (*superfamilia*), підродина (*subfamilia*), триба (*tribus*).

Опрацьовуючи ботанічну термінологію, потрібно пам'ятати, що вона має усталену особливість, яка вирізняє її з-поміж інших, не-природничих, термінологій: українська термінальна назва обов'язково має міжнародний латинськомовний відповідник. На словотвірному рівні в обох мовах спостерігаємо відмінності: латинська назва категорії однослівна, таксономічний ранг визначають за наявним кінцевим елементом; українською мовою узвичаєно називати здебільшого аналітично, двома словами, одне з яких позначає ранг, інше – його найменування, наприклад: *Papaver* – рід Мак, *Papaveraceae* – родина Макові, *Papaverales* – порядок Макоцвіті, *Papaveropsida* – двосім'ядольні. Дбаючи про розвиток термінології на власномовній основі, варто гармонізувати поняття і терміни з міжнародними. У ДСТУ ISO 860–99 «Термінологічна робота. Гармонізування понять і термінів» зазначено: «Розвиток понять і термінів в окремій мові чи мовній спільноті є відмінний і залежить від соціальних, економічних, культурних і лінгвістичних чинників. Відмінності паралельних систем понять з одного боку, і позірні подібності на рівні термінів з іншого боку, спричиняють непорозуміння у міжнародному спілкуванні. ... Поняття і терміни в міжнародних стандартах призначені для міжнародного користування. Однак вони не завжди придатні у незмінній формі у тому чи іншому національному контексті» [6, с. IV].

Незважаючи на диференційні відмінності в побудові, ботанічна терміносистема є частиною термінології української літературної мови, тому вихідними для її опису, найменування нових родів і видів тощо, корегування наявних назв повинні бути лінгвістичні критерії.

На сучасному етапі розвитку термінознавчої науки до термінів висувають низку вимог. Зокрема це такі: термін має відповідати правилам і нормам певної мови; термінові властива відносна незалежність від контексту; термін має бути точним, максимально коротким, милозвучним (тому не потрібно заохочувати створення термінів, що походять з діалектизмів, жаргонізмів чи варваризмів);

терміни не повинні мати синонімію або морфологічні чи фонетичні варіанти [8, с. 32; 10, с. 44]. В. Підвойний пропонує покласифікувати вимоги, що їх висувають до термінологічної лексики, «керуючись принципами семіотичного членування мови на семантику, синтактику та прагматику» [4, с. 6] на вимоги семантичного характеру (вимоги до змісту), синтактичного характеру (вимоги до форми), прагматичного характеру (вимоги до функцій) [4, с. 6–7]. Однак такий поділ актуальний для теоретичного термінознавства, хоч складники кожного типу вимог прислужаться термінологам у їхній практичній діяльності. Звернемо увагу, що деякі із вимог (як-от згармонізованість термінів), на жаль, не ввійшли до запропонованого переліку.

І. Сабадош лінгвістичними критеріями оцінки сучасної наукової терміносистеми називає 1) граматичні й орфографічні засоби вираження; 2) ставлення до термінів іншомовного походження; 3) ставлення до термінів, які за походженням є діалектними словами (словосполученнями); 4) ставлення до синонімії, полісемії й омонімії в термінології; 5) ставлення до термінів словосполучень тощо [5, с. 115–116]. Усі названі критерії під дією екстралінгвальних чинників, зокрема посилення пуристичних тенденцій у вноrmувальних процесах української літературної мови на всіх її рівнях, поступово доповнювалися, шліфувалися і, зрештою, стали об'єктом стандартизації.

ДСТУ 3966:2009 «Термінологічна робота. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять» (далі – ДСТУ 3966:2009) визначає: «Щоб виконувати свої функції, термін має задовольняти такі вимоги: системність (Г.2.1), відповідність лексичного значення терміна позначеному ним поняттю (Г.2.2), однозначна відповідність терміна поняттю (Г.2.3), раціональна стислість (Г.2.4), стилістична нейтральність (Г.2.5), словотворча (дериваційна) здатність (Г.2.6), мовна правильність (Г.2.7), пере важність рідної мови (Г.2.8), згармонізованість (Г.2.9), наявність визначення поняття (як виняток є терміни без визначення поняття) (Г.2.10)» [7, с. 13]. Проте, з огляду на викладене попереду, деякі з перерахованих критеріїв в ботанічній термінологічній лексиці мають особливості застосування або діють принагідно.

Розглянемо особливості застосовності до ботанічних термінів визначених ДСТУ 3966:2009 вимог.

Критерій системності. Послуговуючись цим критерієм, термінознавець верифікує слово чи словосполучення як кандидата на термін щодо відображення зв'язків між названим поняттям і пов'язаним із ним поняттям: «у терміносистемі між усіма термінами має бути взаємозв'язок, тобто кожен термін має бути пов'язаний безпосередньо чи опосередковано з усіма термінами цієї терміносистеми» [7, с. 13]. Для забезпечення термінологічної системності лінгвіст повинен зважати також і на систематику назв рослин, прийняту в ботаніці.

Однозначна відповідність терміна поняттю. У межах певної терміносистеми термін має відповідати лише одному поняттю й, навпаки, одне поняття має бути позначено тільки одним терміном [7, с. 14]. У ботанічній термінології і номенклатурі широко представлені різні словотворчі форми, лексичні різновиди на означення того самого поняття. Ці різновиди утворюють здебільшого синонімічні ряди слів розмовно-просторічного характеру з експресивним навантаженням, проте функціонує і кількох морфологічних чи фонетичних варіантів літературно-нормативної назви [9]. Часто на встановлення нормативності того чи іншого ботанічного терміна впливає наявний мовний матеріал, сучасна практика слововжитку [9]. Однак під час кодифікування

терміна, окрім об'єктивних чинників (відповідність мовній системі, уживаність, узвичаєність тощо), науковець частково, часом підсвідомо, користується і суб'єктивними – адже він є представником конкретної наукової школи, має власні мовні смаки тощо.

Саме наявність синонімічних та варіантних терміноназв надає вислову експресії, ускладнює однозначне сприйняття наукового і/або фахового тексту, що у свою чергу унеможливорює застосування критерію стилістичної нейтральності.

Критерій раціональної стислості. «Нестислий термін – це істотна вада», – зазначено в ДСТУ 3966:2009 [7, с. 14]. Цей критерій застосовують спорадично – для нових родів і видів, сортів і гібридів рослин. В українській ботанічній термінології, як уже було зазначено, традиційно переважають двослівні назви: *Equisetum* – *рід Хвощ*, *Equisetaceae* – *родина Хвощові*, *Equisetales* – *порядок Хвощові*, *Equisetopsida* – *клас Хвощевидні*, *Equisetophyta* – *відділ Хвощеподібні*; *нечуївітер волохатенький*; *цикорій дикий*. Проте наявні й однослівні та трислівні, і рідко ті, що містять більше трьох слів, терміноназви: *часник*, *деревій майже звичайний*, *глуха кропива крапчаста*, *нефролепіс піднесений «Чудовий»*, *лілійник гібридний «Весіті»*, *Півники гібридні «Бентон Корделія»*, *барбарис Тунберга «Темнопурпуровий Низький»*, *ялівець середній «Блю енд Голд»*.

Критерій словотворчої здатності термінів. У ботанічній термінології словотворча здатність термінів через її співвідносність із систематикою рослин має обмежені можливості: *ялівець віргінський* – *ялівець віргінський «Грей Оул»*, *ялівець звичайний* – *ялівець звичайний «Голд Койн»*

Мовна правильність. Термін повинен відповідати фонетичним, морфологічним, синтаксичним і словотворчим нормам української мови, а для цього потрібно дотримуватися норм чинного українського правопису, уживаючи всі мовні засоби за своєю безпосередньою призначеністю [7, с. 15]. Проте українська наукова мова в другій половині ХХ ст. була позбавлена права на самостійний розвиток і перебувала в силовому полі російської мови, «унаслідок чого поступово втрачалася самобутність української термінології» [5, с. 118]. У зв'язку із цим у ботанічній термінології спостерігаємо помилки в орфографії, словотворенні. Зокрема поширено використання суфіксоїдів **-подібний** і **-видний**: *магнолія оберенонояцевидна*, *карагана деревовидна*, *верба прutowидна*, *обліпиха крушиновидна*, *клас папоротевидні відділ папоротеподібні*, *гіпnum кипарисоподібний*, *кипарисовик горохоплодий «Ниткоподібний»*. Суфіксоїд **-видний** – калька з російської мови.

Низка термінологічних словосполучення - назв рослин у своїй структурі мають ад'єктивованій дієприслівник активного стану теперішнього часу: *хвощ зимуючий*, *філодендрон лазячий*, *філодендрон червоніючий*, *спатіфіллум рясноквітучий*, *апозерис смердючий*, *саговник поникаючий*, *фікус червоніючий*, *гомалотеціум жовтіючий* та ін.

Критерій переважності рідної мови (культурно-семіотичний). Обов'язковість надавати перевагу власне українським термінам (або створювати на власно мовній основі) визначено ДСТУ 3966:2009 «Термінологічна робота. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять» [7] та ДСТУ 1.5:2015 «Національна стандартизація. Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів» [3].

Висновки і перспективи. Лінгвістичне описування назв зелених насаджень в українській літературній мові базується на двох основних національних стандартах – ДСТУ 3966:2009 «Термінологічна робота. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять» і ДСТУ ISO 860–99

«Термінологічна робота. Гармонізування понять і термінів». ДСТУ 3966:2009 визначає сформованих перелік критеріїв встановлення терміноназв зелених насаджень. Із-поміж за стандартизованих критеріїв визначаємо обов'язкові критерії лінгвістичного описування назв зелених насаджень (системність, відповідність лексичного значення терміна позначеному ним поняттю, однозначна відповідність терміна поняттю, мовна правильність, переважність рідної мови, згармонізованість) і факультативні (раціональна стислість, словотворча здатність, наявність визначення поняття).

Список використаних джерел

1. Вакулик, І. І. Лінгвістичні аспекти наукової комунікації у синхронії та діячності : монографія [Текст] / І. І. Вакулик. – К.: ДП Прінт Сервіс», 2015. – 280 с.
2. Наконечна, Г. Соматичні богословізи в системі українських народних ботанічних назв: соціолінгвістичний аспект [Текст] / Галина Наконечна, Геннадій Вознюк // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». – 2017. – № 869. – С. 98–100.
3. Національна стандартизація. Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів: ДСТУ 1.5:2015 – К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. – IV, 61 с. – (Національний стандарт України).
4. Підвойний, В. М. Лінгвістична термінологія турецької мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.13 «Мови народів Азії, Африки, аборигенних народів Америки та Австралії» [Текст] / В. М. Підвойний. – К., 2001. – 17 с.
5. Сабадош, І. В. Лінгвістичні критерії сучасної галузевої термінології (на матеріалі української ботанічної номенклатури) [Текст] // Український правопис і наукова термінологія: Історія, концепції та реалії сьогодення [Текст] : матеріали засідань Мовознавчої комісії та Комісії всесвітньої літератури НТШ у Львові 1994-1995 рр. / ред. О. Купчинський. – Л. : [б.в.], 1996. – С. 115–121. – (Праці сесій, конференцій, симпозіумів, круглих столів НТШ / Наукове товариство ім. Шевченка у Львові. Філологічна секція ; т. 7).
6. Термінологічна робота. Гармонізування понять і термінів (ISO 860:1996, IDT) : ДСТУ ISO 860-99. – К. : Держстандарт України, 2000. – IV, 8 с. – (Державний стандарт України).
7. Термінологічна робота. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять: ДСТУ 3966:2009. – [Чинний від 2010-07-01]. – К.: Держспоживстандарт України, 2009. – 37 с. – (Національні стандарти України).
8. Ткач, А. В. Словотвірна ідентичність української термінології : монографія [Текст] / Алла Ткач, Василь Шинкарук. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 200 с.
9. Феценко, М. М. Нормативність ботанічних термінів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine7-5.pdf>
10. Харченко, С. В. Науково-технічна термінологія: навч. посібник [Текст] / С. В. Харченко. – К.: Вид-во авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2009. – 112 с.
11. Яворська Г. М. Прескриптивна лінгвістика як дискурс: мова, культура, влада / Г. М. Яворська. – К.: [б .в.], 2000. – 288 с.

References

1. Vakulyk, I. I. (2015) Lihvistychni aspekty naukovoï komunikatsii u synkhronii ta diakhronii [Linguistic aspects of scientific communication in synchrony and diachrony] : monohrafiia / I. I. Vakulyk. – K.: DP Print Servis», 2015. – 280 s.
2. Nakonechna, H. (2017) Somatychni bohoslavizmy v systemi ukrainskykh narodnykh botanichnykh nazv: sotsiolihvistychnyi aspekt [Somatic religious words in the system of Ukrainian folk names: sociolinguistic aspect]/ Halyna Nakonechna, Hennadii Vozniuk // Visnyk Nats. un-tu «Lvivska politehnika». Seriia «Problemy ukrainskoi terminolohii». – № 869. – P.98–100.
3. Natsionalna standartyzatsiia. Pravyla rozroblennia, vykladannia ta oformlennia natsionalnykh normatyvnykh dokumentiv [National standardization. Rules of compiling, teaching, creating national norm documents]: DSTU 1.5:2015 – K.: DP «UkrNDNTs», 2016. – IV, 61 c. – (Natsionalnyi standart Ukrainy).
4. Pidvoynyi, V. M. (2001) Lihvistychna terminolohiia turetskoi movy [Linguistic terminology of Turkish]: Kyiv. – 17.
5. Sabadosh I. V. Lihvistychni kryterii suchasnoi haluzevoi terminolohii (na materialy ukrainskoi botanichnoi nomenklatury) [Linguistic criteria of contemporary specialized terminology]// Ukrainskyi pravopys i naukova terminolohiia: Istoriia, kontseptsii ta realii sohodennia: materialy zasidan Movoznavchoi komisii ta Komisii vsesvitnoi literatury NTSh u Lvovi 1994-1995 rr. / red. O. Kupchynskyi. – L. : [b.v.], 1996. – S. 115–121. – (Pratsi sesii, konferentsii, sympoziumiv, kruhlykh stoliv NTSh / Naukove tovarystvo im. Shevchenka u Lvovi. Filolohichna sektsiia ; t. 7).
6. Terminolohichna robota. Harmonizuvannia poniat i terminiv (2000) [Terminology work. Harmonization of notions and terms] (ISO 860:1996, IDT): DSTU ISO 860-99, Kyiv: State Standard of Ukraine, IV, 8 .
7. Terminolohichna robota. Zasady i pravyla rozroblennia standartiv na terminy ta vyznachennia poniat [Terminological work. Foundations and rules of development of standards for terms and notions and definitions of concepts]: DSTU 3966:2009. – [Chynnyi vid [valid]2010-07-01].Kyiv : Derzhspozhyvstandart Ukrainy [State Standard of customers], 2009, 37 (Natsionalni standarty Ukrainy [National Standard of Ukraine]).
8. Tkach, A. V., Shynkaruk V.D. (2010) Slovotvirna identychnist ukrainskoi terminolohii: monohrafiia [The word-forming identity of Ukrainian terminology]. – Chernivtsi : Chernivetsi National university, 200.
9. Feshchenko M. M. Normatyvnist botanichnykh terminiv [Elektronnyi resurs]. [Standards for botanical terms]– Available at: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine7-5.pdf>
10. Kharchenko, S. V.(2009) Naukovo-tehnichna terminolohiia[Scienific-technical terminology]: navch. Posibnyk, Kyiv,: National Aviation University,112.
11. Iavorska, H. M. (2000) Preskryptyvna lihvistyka yak dyskurs: mova, kultura, vlada [Prescriptive linguistics as a discourse: language, culture, power], Kyiv: [b .v.], 288.

КРИТЕРИИ ЛИНГВИСТИЧЕСКОГО ОПИСАНИЯ НАЗВАНИЙ ЗЕЛЕННЫХ НАСАЖДЕНИЙ НА ОСНОВЕ ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИХ СТАНДАРТОВ УКРАИНЫ

В. Д. Шинкарук, С. В. Харченко

Аннотация. Статья посвящена критериям лингвистического описания названий зеленых насаждений на основе действующих национальных стандартов. Определено, что лингвистическое описание названий зеленых насаждений в украинском литературном языке базируется на двух основных национальных стандартах – ДСТУ 3966: 2009 «Терминологическая работа. Принципы и правила разработки стандартов на термины и определения» и ДСТУ ISO 860-99 «Терминологическая работа. Гармонизация понятий и терминов». ДСТУ 3966: 2009 определяет сформированный перечень критериев нормирования терминоназваний зеленых насаждений. Из числа стандартизированных критериев выделены обязательные критерии лингвистического описания названий зеленых насаждений (системность, соответствие лексического значения термина обозначенному им понятию, однозначное соответствие термина понятию, языковая корректность, преимущество родного языка, гармоничность) и факультативные (рациональная краткость, словообразовательная способность, наличие определения понятия).

Ключевые слова: названия зеленых насаждений, термин, критерий, лингвистическое описание, национальный терминологический стандарт

CRITERIA FOR THE LINGUISTIC DESCRIPTION OF THE NAMES OF GREEN PLANTATIONS BASED ON THE TERMINOLOGICAL STANDARDS OF UKRAINE

V. D.Shynkaruk, S. V.Kharchenko

Abstract. Introduction. The Ukrainian botanical terminology, especially its national part, requires detailed study at all terminological levels, since it is a source of active vocabulary, structural and derivational models of term formation and a fixator of the development of human mentality.

Purpose is to define the criteria for linguistic description of the names of green plantations on the basis of the existing national terminological standards, to distinguish obligatory and optional criteria of linguistic descriptions.

Results. It is determined that the linguistic description of the names of green plantations in the Ukrainian literary language is based on two basic national standards – DSTU 3966: 2009 "Terminological work. Foundations and rules of development of standards for terms and notions and definition of concepts" and DSTU ISO 860-99 "Terminological work. Harmonization of concepts and terms". DSTU 3966: 2009 defines the established list of criteria for the normalization of the terms of green plantations.

Conclusion. Among the standardized criteria, the obligatory criteria for the linguistic description of the names of green plantations (systematic character, the correspondence of the lexical meaning of the term to the notion it stands to, an unambiguous correspondence of the term to the notion, linguistic correctness, the predominance of the native language, and harmoniousness) and optional (rational shortness, word formation ability, the presence of the definition).

Keywords: names of green plantations, a term, a criterion, a linguistic description, national terminological standard